

АНОТАЦІЯ

Ватаманюк А.В. Конституційний судовий діалог. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 08 Право. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. Чернівці. 2026.

Дисертаційне дослідження присвячене аналізу конституційного судового діалогу як теоретичної конструкції, правового феномену і практичного інструмента сучасного конституціоналізму. Сучасний конституціоналізм характеризується переходом від ієрархічної моделі правового регулювання до горизонтальної, діалогічної. Конституційні суди все частіше виступають не лише як національні «охоронці конституції», а й як учасники транснаціонального та міжсудового діалогу, що формує спільні конституційні стандарти в умовах глобалізації та європейської інтеграції. Конституційний судовий діалог стає одним із ключових механізмів забезпечення динамічного розвитку конституційного права, гармонізації національних і наднаціональних правових систем, а також запобігання конституційним конфліктам. Водночас відсутність чіткої теоретичної концептуалізації цього явища, його ознак, форм та моделей призводить до фрагментарності правового регулювання суддівського розсуду, непослідовності судової практики та зниження передбачуваності конституційного правосуддя. Судовий діалог є правокомунікаційним інструментом, який сприяє оптимізації транснаціонального захисту прав людини. Способи, якими судам доводиться взаємодіяти один з одним, вирішувати ті складні питання, які стосуються не одного висвячення, викликають очевидний інтерес. У Європі правовий простір складається з різних рівнів, кожен з яких має свій конституційний суд. Конституційні суди держав-членів, Суд Європейського Союзу та Європейський суд з прав людини повинні забезпечувати ефективність певних свобод, матеріальний зміст яких є дуже однорідним. Але якщо в цьому і без того децю переповненому будинку кожен має право голосу, то нікому не вдається нав'язатися іншим. У цьому контексті лише шляхом діалогу можна згладити можливі розбіжності. Але це явище

зустрічається не тільки на європейському континенті. Особливої гостроти проблема набуває в контексті України, яка, з одного боку, прагне до повноцінної інтеграції в європейський конституційний простір, а з іншого, зберігає певні особливості національної конституційної традиції. Ефективне використання потенціалу судового діалогу може стати важливим чинником зміцнення конституційної демократії, підвищення довіри до Конституційного Суду України та посилення його легітимності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі здійснення конституційного правосуддя та взаємодії конституційних судів.

Предметом дослідження виступає конституційний судовий діалог як теоретична конструкція, правовий феномен і практичний інструмент сучасного конституціоналізму.

Метою дисертаційної роботи є розроблення цілісної теоретико-методологічної концепції конституційного судового діалогу, визначення його моделей та форм, а також обґрунтування рекомендацій щодо вдосконалення механізмів його реалізації в Україні.

Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

- розкрити поняття та основні ознаки конституційного судового діалогу;
- визначити методологічні засади регулювання суддівського розсуду в контексті судового діалогу;
- проаналізувати процедуру та систематизацію конституційного судового діалогу між конституційними судами;
- з'ясувати правову природу конституційного діалогізму;
- дослідити американську та європейську моделі конституційного судового діалогу;
- докрити доктрину конституційних запозичень як форму судового діалогу;
- проаналізувати окрему думку судді конституційного суду як самостійну форму судового діалогу.

Методологічну основу дисертаційного дослідження становить комплексний, системний підхід до вивчення конституційного судового діалогу як

багатогранного правового феномену. Методологія дослідження побудована на поєднанні загальнонаукових, спеціально-юридичних та спеціально-наукових методів, що дозволяє провести всебічний аналіз теоретичних засад, процедурних аспектів, моделей та форм конституційного судового діалогу. В роботі широко застосовувалася система загальнонаукових методів. Так, діалектичний метод був основоположним та дозволив розглянути конституційний судовий діалог у розвитку, у взаємозв'язку та взаємодії протилежних сторін, а сама співвідношення національного та транснаціонального, ієрархію та горизонтальну взаємодію, стабільність та динаміку конституційного регулювання. За допомогою цього методу розкрито суперечності між традиційним моністичним розумінням конституційного правосуддя та сучасною діалогічною парадигмою. Системний метод дав можливість представити конституційний судовий діалог як цілісну систему, що включає таких суб'єктів як конституційні суди різних країн ЄСПЛ, Суд ЄС, такі об'єкти як конституційні цінності, права людини, принципи конституціоналізму та механізми взаємодії та результати, зокрема, формування спільних конституційних стандартів. Цей метод застосовувався при аналізі взаємозв'язків між окремими формами діалогу, зокрема, доктриною конституційних запозичень та окремими думками суддів та його моделями.

Структурно-функціональний аналіз у дисертаційному дослідженні використовувався для виокремлення структурних елементів конституційного судового діалогу (процедурних, змістовних, інституційних) та визначення його функцій: інтегративної, легітимаційної, інтерпретаційної, гармонізуючої та стабілізуючої.

Порівняльний або порівняльно-правовий метод (компаративний) відіграв ключову роль при дослідженні американської та європейської моделей конституційного судового діалогу. Він дозволив виявити спільні риси, відмінності, переваги та недоліки кожної моделі, а також оцінити можливість їх адаптації до умов України.

В роботі широко застосовувались спеціально-юридичні методи. Так, формально-юридичний або догматичний метод застосовувався для аналізу нормативно-правової бази конституційного судочинства в Україні та зарубіжних країнах, тлумачення положень конституцій, законів про конституційні суди, регламентів судів, а також для формулювання авторських дефініцій поняття «конституційний судовий діалог», його ознак та форм.

Історико-правовий метод дозволив простежити еволюцію ідеї судового діалогу від класичних теорій конституціоналізму у США, Франції, Німеччині до сучасних транснаціональних практик. Особлива увага приділена розвитку діалогу в рамках Європейського Союзу та Ради Європи після Другої світової війни.

Порівняльно-правовий метод використовувався не лише на рівні моделей (американської та європейської), а й на рівні конкретних інститутів: практики посилань на рішення іноземних конституційних судів, ролі окремих думок суддів у різних юрисдикціях, механізмів взаємодії національних судів із Європейським судом з прав людини та Судом ЄС.

Метод правового моделювання застосовано для конструювання оптимальної моделі конституційного судового діалогу для України, враховуючи національні конституційні традиції, євроінтеграційний вектор та необхідність збереження суверенітету в конституційній сфері.

Метод систематизації та узагальнення дозволив упорядкувати форми конституційного судового діалогу, виокремити їхні критерії, а також сформулювати практичні рекомендації.

Для з'ясування ролі судового діалогу в забезпеченні динаміки конституційного права та балансу між стабільністю і розвитком застосовувався функціональний підхід. Для обґрунтування того, що конституційний судовий діалог має здійснюватися в межах спільних конституційних цінностей, був застосований аксіологічний підхід, для вивчення практики тлумачення конституцій через призму діалогічного підходу - метод інтерпретаційного аналізу.

Емпіричну базу дисертаційного дослідження становлять рішення Конституційного Суду України, Федерального конституційного суду Німеччини, Верховного суду США, Конституційної ради Франції, Суду ЄС, Європейського суду з прав людини, а також рішення конституційних судів Польщі, Італії, Іспанії, Південної Африки та інших країн. Використання комплексу методів забезпечило об'єктивність, всебічність і наукову достовірність отриманих результатів, дозволило поєднати теоретичну глибину з практичною спрямованістю дослідження.

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у вирішенні важливого наукового завдання комплексного теоретичного осмислення конституційного судового діалогу як сучасної парадигми конституційного правосуддя. Наукова новизна полягає у таких положеннях, які вносяться на захист, а саме *вперше*:

- розроблено авторське поняття «конституційний судовий діалог» та обґрунтовано його сутнісні ознаки (горизонтальність, добровільність, аргументативність, транскордонність, динамічність, легітимаційний характер);
- сформульовано методологічні засади регулювання суддівського розсуду в контексті діалогічного підходу та запропоновано критерії його допустимості;
- здійснено систематизацію конституційного судового діалогу за рівнем, суб'єктним складом, формою та змістом;
- проведено комплексне порівняльно-правове дослідження американської та європейської моделей конституційного судового діалогу з визначенням особливостей кожної та можливостей їх адаптації до українських умов;
- обґрунтовано, що окрема думка судді конституційного суду є самостійною, повноцінною формою як внутрішнього, так і зовнішнього конституційного судового діалогу;
- розкрито доктрину конституційних запозичень як самостійну форму судового діалогу та розроблено критерії її легітимного застосування в Україні;

- доведено правову природу конституційного діалогізму як сучасної парадигми розвитку конституційного права, що синтезує національний суверенітет і транснаціональну інтеграцію конституційних цінностей;

удосконалено:

- теоретико-методологічний інструментарій дослідження суддівського розсуду в конституційному правосудді шляхом запровадження діалогічного виміру;

- підходи до розуміння механізмів взаємодії національних конституційних судів з наднаціональними юрисдикціями (ЄСПЛ, Суд ЄС) через призму діалогічної парадигми;

- класифікацію форм конституційного судового діалогу, доповнивши її новими критеріями та змістовними характеристиками;

- методичні засади використання іноземної конституційної юриспруденції в мотиваційній частині рішень Конституційного Суду України;

- рекомендації щодо процедурної імплементації елементів судового діалогу в діяльність Конституційного Суду України (зміни до Закону України «Про Конституційний Суд України» та Регламенту Суду).

набули подальшого розвитку:

- теорія конституційного правосуддя та конституційного процесу в частині визначення сучасних форм і механізмів взаємодії конституційних судів;

- концептуальні положення порівняльного конституціоналізму щодо взаємодії національних і наднаціональних правових систем;

- теорія джерел конституційного права України шляхом обґрунтування діалогічного характеру формування конституційних стандартів;

- вітчизняна наукова думка про суддівський активізм і суддівський самообмеження через запровадження діалогічної моделі як оптимального балансу;

- дослідження ролі окремих думок суддів у забезпеченні легітимності та динаміки конституційного правосуддя.

Таким чином, дисертаційне дослідження заповнює суттєву теоретичну лакуну в українській конституційно-правовій науці, створює цілісну концепцію конституційного судового діалогу та пропонує практичні механізми її реалізації в національній правовій системі.

Наукова новизна має як теоретичне значення, так і практичне значення. Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що воно суттєво розвиває теорію конституційного правосуддя, порівняльний конституціоналізм, теорію судової влади та теорію джерел конституційного права. Запропонована концепція конституційного судового діалогу заповнює важливу наукову лакуну в українській юридичній науці та формує нову парадигму розуміння динаміки конституційного права в глобалізованому світі.

Таким чином, дисертаційне дослідження заповнює суттєву теоретичну лакуну в українській конституційно-правовій науці, створює цілісну концепцію конституційного судового діалогу та пропонує практичні механізми її реалізації в національній правовій системі. Наукова новизна має як теоретичне значення, так і практичне значення. Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що воно суттєво розвиває теорію конституційного правосуддя, порівняльний конституціоналізм, теорію судової влади та теорію джерел конституційного права. Запропонована концепція конституційного судового діалогу заповнює важливу наукову лакуну в українській юридичній науці та формує нову парадигму розуміння динаміки конституційного права в глобалізованому світі.

Структура дисертації: вступ, чотири розділи, висновки, список використаних джерел та додатки.

Ключові слова: верховенство права, компетенція (повноваження) суду, Конституційний Суд, Конституція України, Європейський суд з прав людини, права людини, конституційна та національна ідентичність, справедливий суд, конституційні гарантії, конституційний судовий процес, конституційні суди, судова аргументація, судові рішення, судовий активізм, конституціоналізм

ABSTRACT

A. Vatamanyuk. Constitutional Judicial Dialogue. Qualifying academic thesis in manuscript form. Thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy in the field of Law (08). Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University. Chernivtsi. 2026.

This doctoral thesis is devoted to an analysis of constitutional judicial dialogue as a theoretical construct, a legal phenomenon and a practical tool of contemporary constitutionalism. Contemporary constitutionalism is characterised by a shift from a hierarchical model of legal regulation to a horizontal, dialogical one. Constitutional courts are increasingly acting not only as national ‘guardians of the constitution’, but also as participants in transnational and inter-judicial dialogue, which shapes common constitutional standards in the context of globalisation and European integration. Constitutional judicial dialogue is becoming one of the key mechanisms for ensuring the dynamic development of constitutional law, the harmonisation of national and supranational legal systems, and the prevention of constitutional conflicts. At the same time, the lack of a clear theoretical conceptualisation of this phenomenon, its characteristics, forms and models leads to fragmentation in the legal regulation of judicial discretion, inconsistency in judicial practice and a reduction in the predictability of constitutional justice. Judicial dialogue is a legal communication tool that helps to optimise the transnational protection of human rights. The ways in which courts are required to interact with one another and resolve complex issues that transcend national boundaries are of obvious interest. In Europe, the legal landscape comprises various levels, each of which has its own constitutional court. The constitutional courts of the Member States, the Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights must ensure the effectiveness of certain freedoms, the substantive content of which is very similar. But if, in this already somewhat crowded house, everyone has a say, then no one manages to impose their will on others. In this context, it is only through dialogue that potential differences can be smoothed out. But this phenomenon is not confined to the European continent. The problem takes on particular urgency in the context of Ukraine, which, on the one hand, aspires to full integration into the European

constitutional space, whilst, on the other, retains certain features of its national constitutional tradition. Effective use of the potential of judicial dialogue could become an important factor in strengthening constitutional democracy, increasing trust in the Constitutional Court of Ukraine and enhancing its legitimacy.

The object of the study is the social relations that arise in the process of administering constitutional justice and the interaction between constitutional courts.

The subject of the study is constitutional judicial dialogue as a theoretical construct, a legal phenomenon and a practical tool of modern constitutionalism.

The aim of the thesis is to develop a comprehensive theoretical and methodological concept of constitutional judicial dialogue, to identify its models and forms, and to substantiate recommendations for improving the mechanisms for its implementation in Ukraine.

To achieve this objective, the following tasks are addressed:

1.□ to explore the concept and key characteristics of constitutional judicial dialogue;

2.□ to define the methodological foundations for regulating judicial discretion in the context of judicial dialogue;

3.□ to analyse the procedure and systematisation of constitutional judicial dialogue between constitutional courts;

4.□ to ascertain the legal nature of constitutional dialogue;

5.□ to examine the American and European models of constitutional judicial dialogue;

6.□ to explore the doctrine of constitutional borrowing as a form of judicial dialogue;

7. to analyse the dissenting opinion of a constitutional court judge as an independent form of judicial dialogue.

The methodological basis of this doctoral research is a comprehensive, systematic approach to the study of constitutional judicial dialogue as a multifaceted legal phenomenon. The research methodology is based on a combination of general scientific, specialised legal and specialised scientific methods, which allows for a

comprehensive analysis of the theoretical foundations, procedural aspects, models and forms of constitutional judicial dialogue. A system of general scientific methods was widely applied in the work. Thus, the dialectical method was fundamental and enabled the examination of constitutional judicial dialogue in terms of its development, the interrelationship and interaction of opposing sides, and the very relationship between the national and transnational, hierarchy and horizontal interaction, stability and dynamics of constitutional regulation. Using this method, the contradictions between the traditional monistic understanding of constitutional justice and the modern dialogical paradigm have been revealed. The systemic approach has made it possible to present the constitutional judicial dialogue as a coherent system comprising such actors as the constitutional courts of various countries, the European Court of Human Rights (ECHR) and the Court of Justice of the European Union (CJEU), as well as such elements as constitutional values, human rights, the principles of constitutionalism, and mechanisms of interaction and outcomes, in particular the development of common constitutional standards. This method was applied in analysing the interrelationships between individual forms of dialogue, in particular the doctrine of constitutional borrowing and the individual opinions of judges and its models.

Structural-functional analysis was employed in this doctoral research to identify the structural elements of constitutional judicial dialogue (procedural, substantive and institutional) and to define its functions: integrative, legitimising, interpretative, harmonising and stabilising.

The comparative or comparative-legal method played a key role in the study of the American and European models of constitutional judicial dialogue. It enabled the identification of common features, differences, advantages and disadvantages of each model, as well as an assessment of the possibility of adapting them to the conditions in Ukraine.

Specialised legal methods were extensively employed in this study. Thus, the formal-legal or dogmatic method was used to analyse the legal framework of constitutional adjudication in Ukraine and other countries, to interpret the provisions

of constitutions, laws on constitutional courts and court regulations, and to formulate the author's definitions of the concept of 'constitutional judicial dialogue', its characteristics and forms.

The historical-legal method enabled the evolution of the idea of judicial dialogue to be traced from classical theories of constitutionalism in the USA, France and Germany to contemporary transnational practices. Particular attention was paid to the development of dialogue within the European Union and the Council of Europe after the Second World War.

The comparative legal method was applied not only at the level of models (American and European) but also at the level of specific institutions: the practice of citing decisions of foreign constitutional courts, the role of dissenting opinions of judges in various jurisdictions, and the mechanisms of interaction between national courts and the European Court of Human Rights and the Court of Justice of the European Union.

The method of legal modelling was applied to construct an optimal model of constitutional judicial dialogue for Ukraine, taking into account national constitutional traditions, the path towards European integration, and the need to preserve sovereignty in the constitutional sphere.

The method of systematisation and generalisation made it possible to organise the forms of constitutional judicial dialogue, identify their criteria, and formulate practical recommendations.

A functional approach was applied to clarify the role of judicial dialogue in ensuring the dynamism of constitutional law and the balance between stability and development. To substantiate the argument that constitutional judicial dialogue must be conducted within the framework of shared constitutional values, an axiological approach was applied; to examine the practice of interpreting constitutions through the prism of a dialogical approach, the method of interpretative analysis was employed.

The empirical basis of this doctoral research comprises the rulings of the Constitutional Court of Ukraine, the Federal Constitutional Court of Germany, the

Supreme Court of the United States, the Constitutional Council of France, the Court of Justice of the European Union, the European Court of Human Rights, as well as the rulings of the constitutional courts of Poland, Italy, Spain, South Africa and other countries. The use of a range of methods ensured the objectivity, comprehensiveness and scientific reliability of the results obtained, and enabled the combination of theoretical depth with the practical focus of the research.

The scientific novelty of the dissertation lies in addressing the important scientific task of a comprehensive theoretical understanding of constitutional judicial dialogue as a contemporary paradigm of constitutional justice. The scientific novelty lies in the following propositions put forward in the defence, namely for the first time:

- the author has developed the concept of ‘constitutional judicial dialogue’ and substantiated its essential characteristics (horizontal nature, voluntary nature, argumentative nature, cross-border nature, dynamic nature, and legitimising nature);

- the methodological foundations for regulating judicial discretion within the context of a dialogical approach have been formulated, and criteria for its admissibility have been proposed;

- constitutional judicial dialogue has been systematised according to level, participants, form and content;

- a comprehensive comparative legal study of the American and European models of constitutional judicial dialogue has been conducted, identifying the distinctive features of each and the possibilities for their adaptation to Ukrainian conditions;

- it has been demonstrated that a dissenting opinion by a constitutional court judge constitutes an independent, fully-fledged form of both internal and external constitutional judicial dialogue;

- the doctrine of constitutional borrowing has been explored as an independent form of judicial dialogue, and criteria for its legitimate application in Ukraine have been developed;

- the legal nature of constitutional dialogism has been demonstrated as a contemporary paradigm for the development of constitutional law, synthesising national sovereignty and the transnational integration of constitutional values.

The following have been refined:

- the theoretical and methodological framework for studying judicial discretion in constitutional justice through the introduction of a dialogical dimension;

- approaches to understanding the mechanisms of interaction between national constitutional courts and supranational jurisdictions (ECHR, Court of Justice of the EU) through the prism of the dialogical paradigm;

- the classification of forms of constitutional judicial dialogue, supplemented with new criteria and substantive characteristics;

- methodological principles for the use of foreign constitutional jurisprudence in the reasoning section of the decisions of the Constitutional Court of Ukraine;

recommendations regarding the procedural implementation of elements of judicial dialogue in the activities of the Constitutional Court of Ukraine (amendments to the Law of Ukraine ‘On the Constitutional Court of Ukraine’ and the Rules of Procedure of the Court).

have been further developed:

- the theory of constitutional justice and the constitutional process, particularly with regard to defining contemporary forms and mechanisms of interaction between constitutional courts;

- the conceptual principles of comparative constitutionalism concerning the interaction between national and supranational legal systems;

- the theory of the sources of Ukrainian constitutional law by substantiating the dialogical nature of the formation of constitutional standards;

- domestic academic thought on judicial activism and judicial self-restraint through the introduction of a dialogical model as an optimal balance;

research into the role of individual judges’ opinions in ensuring the legitimacy and dynamics of constitutional justice.

Thus, this doctoral research fills a significant theoretical gap in Ukrainian constitutional law, establishes a comprehensive concept of constitutional judicial dialogue, and proposes practical mechanisms for its implementation within the national legal system.

The scientific novelty has both theoretical and practical significance. The theoretical significance of the research lies in the fact that it substantially develops the theory of constitutional justice, comparative constitutionalism, the theory of judicial power and the theory of sources of constitutional law. The proposed concept of constitutional judicial dialogue fills an important scientific gap in Ukrainian legal scholarship and forms a new paradigm for understanding the dynamics of constitutional law in a globalised world.

Thus, this doctoral research fills a significant theoretical gap in Ukrainian constitutional law, establishes a comprehensive concept of constitutional judicial dialogue, and proposes practical mechanisms for its implementation within the national legal system. The scientific novelty has both theoretical and practical significance. The theoretical significance of the study lies in the fact that it substantially develops the theory of constitutional justice, comparative constitutionalism, the theory of judicial power and the theory of the sources of constitutional law. The proposed concept of constitutional judicial dialogue fills an important scientific gap in Ukrainian legal scholarship and forms a new paradigm for understanding the dynamics of constitutional law in a globalised world.

Structure of the thesis: introduction, four chapters, conclusions, list of references and appendices.

Keywords: the rule of law, the jurisdiction (powers) of the court, Constitutional Court, Constitution of Ukraine, European Court of Human Rights, human rights, constitutional and national identity, fair trial, constitutional guarantees, constitutional judicial process, constitutional courts, judicial reasoning, court decisions, judicial activism, constitutionalism

Список публікацій здобувача за темою дисертації

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Ватаманюк А.В. Міжнародний конституційний діалог. *Юридичний науковий електронний журнал* №10/2022. С. 779-780

2. Ватаманюк А.В. Діалогічна теорія конституційного судочинства. *Аналітично-порівняльне правознавство*. № 6 (2022). С. 53-55

3. Ватаманюк А.В. Конституційний діалог та судовий активізм. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Право»*. Випуск 78: частина 1.2023. С.90-93

4. Ватаманюк А.В. Американська модель конституційного діалогу: у справах Ейхіна та Антілефа перед Конституційним судом Чилі. *Аналітично-порівняльне правознавство* №4/1, 2025. С. 177-181

Наукові праці у виданні, включеному до переліку наукових фахових видань України та проіндексованому у наукометричній базі даних Scopus:

5. Vatamaniuk A. Constitutional judicial dialogue: international standarts and judicial practise. Конституційно-правові академічні студії. Випуск 1/2025. С. 50-58

Розділ монографії

6. Ватаманюк А.В. Європейська модель конституційного судового діалогу. *Topical Issues of Procedural Law in Ukraine : Scientific monograph*. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2025.p. 117-134.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Ватаманюк А.В. Конструктивний судовий діалог. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (21 жовтня 2022р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2022. С.172-175.

8. Ватаманюк А.В. Альтернативний погляд на конституційне тлумачення: конституційний контекстуалізм. *Конституційна та адміністративна процедура: міжнародний досвід та національна практика*. Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (2 травня 2023р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2023. С.29-31.

9. Ватаманюк А.В. Юридична визначеність як основний принцип конституційного діалогу. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовтня 2023р., Чернівці)/ редкол.:О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2023.С. 202-204.

10. Vatamaniuk A. Curtea constituțională și judecătoria: un dialog continuu. *Права людини та публічне врядування в сучасних умовах: Матеріали VII Міжнародного правничого форуму, 28 травня 2024 р., м. Чернівці/ Уклад. І.В. Ковбас, І.І. Бабін, О.І. Ющик, І.Ж. Торончук, П.І. Крайній. Чернівці : Технодрук, 2024. С. 208-210.*

11. Ватаманюк А.В. Інституційний судовий діалог і теорії демократії. *Європейські стандарти демократії та прав людини: виклики війни і потреби євроінтеграції* : Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди дня Конституції України (20 червня 2024 року, м. Львів) / [уклад. О.М. Бориславська, проф. Т.М. Слінько, О.В. Щербанюк, І.Я. Заяць]. – Львів ; Харків ; Чернівці : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. С. 127-128

12. Ватаманюк А.В. Вертикальний діалог між вітчизняними та європейськими Суддями. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2024р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2024. С.92-96.*

13. Ватаманюк А. Американська модель конституційного судового діалогу як стандарт належної правової процедури. *Конституційні засади належної правової процедури: виклики євроінтеграції: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (13-14 червня 2025р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2025. С. 206-209.*

14. Vatamaniuc A.V. Caracteristicile juridice ale dialogului judiciar constituțional și tipurile acestora. *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні: Матеріали IX Міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2025р., Чернівці)/ редкол.: О.В. Щербанюк та ін. - Чернівці: 2025.С. 259-262.*